

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Гергана Петкова

член на научно жури по конкурс за доцент

2.1 Филология - Японска литература

обявен в ДВ № 21 / 13. 03. 2020

с кандидат гл. ас. д-р Вяра Василева Николова

Главен асистент доктор Вяра Василева Николова е единствен участник в обявения конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ по професионално направление 2.1. Филология (Японска литература).

Предоставеният комплект документи е пълен и съдържа цялата изискуема по закон документация, като в същото време доказва, че кандидатът отговаря на всички задължителни условия и изисквания по настоящия конкурс. Попълнената справка по образец (с придружителни приложения по всички групи показатели) потвърждава, че са изпълнени Минималните национални изисквания по чл.26 от ЗРАСРБ за научната област 2. Хуманитарни науки, както и допълнителните изисквания на СУ „Св. Климент Охридски“.

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания по чл. 26 от ЗРАСРБ за научна област 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1.Филология.

Спрямо минималните национални изисквания за доцент за научна област 2.Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология /японска литература/ предоставената документация отговаря напълно на минималните изисквания и дори ги надхвърля:

Група показатели А: защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ /50 точки/, **група показатели В:** хабилитационен труд монография *"Из историята на новата японска литература (1868-1945)"* /100 точки/, който е изцяло по темата на обявения конкурс; **група от показатели Г:** статии, студии и доклади, публикувани в научни издания /1 публикуван труд на база на защитена

докторска дисертация, 5 статии в реферирани и индексирани в световно известни бази данни издания, 15 статии в томове с научно рецензиране и реферирани в други световни бази данни, 1 студия и 1 глава от колективна монография - общо 271.6 точки;/ **група от показатели Д:** 13 цитирания /общо 95 точки/. Общият брой точки надхвърля минималния брой точки за придобиване на академичната длъжност «доцент» както по отделните показатели, така и в общ план, в голяма степен благодарение на интензивната научно-изследователска и преподавателска работа на кандидата.

II. Научно-изследователска дейност и публикувани резултати

Предложеният в качеството на основен хабилитационен труд „Из историята на новата японска литература (1868 – 1945)“ е написан в съзвучие с потребностите, които изпитва изследваната ниша в България – Новата японска литература. Макар в България да има спорадични трудове, визиращи конкретния период, произведения и автори, за първи път се предлага цялостен поглед върху над 50-годишен период от развитието на японската литература.

Авторът д-р Вяра Василева Николова предлага на българския читател един по-задълбочен поглед върху разглежданите литературни проблеми, които се наблюдават в развитието на японската литература в края на периода Едо и настъпването на една нова епоха в историята на Япония – периода Мейджи (1868). Трудът на д-р Вяра Николова е научно изследване, систематизиращо разработки в областта на генезиса и рецепцията на японската литература у нас и в Русия. Авторката е анализирала и обобщила трудове на известни японисти в България, Русия и Украйна и е успяла да проследи и анализира зараждането и специфичното развитие на японската литература, все още недостатъчно позната и изследвана у нас.

В първата част на първа глава от монографичния труд В. Николова проследява развитието на японската литература във връзка със съществуващите жанрове от предхождащия период Едо и отделя специално внимание на трансформацията на писмения език – явление, което за сферата на японистиката е изключително важно не само в литературен аспект.

Във втора част на първа глава проследява развитието на новите жанрови форми и акцентира върху творчеството на значими японски писатели и поети като Масаока Шики и Нацуме Сосеки. Връзката с класическите модели и търсенето на нови подходи в литературата е неизменна част от този процес и В. Николова умело прокарва паралели между миналото и настоящето в японската литература в съответния период, което позволява на читателя да получи ясна представа за взаимовръзките в литературата.

В трета част на първа глава авторът на представения монографичен труд разгръща детайлно динамичното развитие на новите жанрове, като илюстрира етапите с препратки към най-влиятелните за времето си творци на японския натурализъм, его-белетристика, неореализъм и неохуманизъм. Специално място е отделено на ключовите фигури на Рока Токутоми и Рюносуке Акутагава.

В четвърта част на първа глава В. Николова ни запознава с принципите и реализацията на модернизма в японски условия, като постепенно ни подготвя за преход към аналитичната. Във втора глава на монографията, в която са включени изследователски акценти, авторът ги привежда, за да може читателите да се потопят още по-осъзнато и пълноценно в многопластовата структура на японската литература от края на XIX до края на първата половина на XX век. Тук са представени жените творци в новата литература, влиянието на руската литература, драматургията на Чехов. В края на този аналитичен раздел е представена изчерпателна и приносна картина на рецепцията на съвременната японска литература в България.

Трудът е написан с отлично разбиране за спецификата на изследвания литературен период, приложенията са полезен материал при обучението по японска литература, структурата и подредбата на текста отговарят на най-високите стандарти за академична монография както в България, така и извън нея. Връзките между жанровете, между епохите и между различните национални литератури, които В. Николова проследява, са важен принос за осмислянето на феномена „литература“ и са особено ценни както за японисти, така и за литературоведи, работещи в сферата на различни национални литератури.

Трудът се състои от Предисловие, Въведение, Две основни глави (първата с 4 части и общо 17 под-заглавия, а втората с 4 аналитични есета), Заключение, Терминологични пояснения, Приложения, Показалец на имената, Библиография (с над 200 заглавия на

български, руски, украински, английски, японски и немски езици) и Бележки. В своята цялост напълно отговаря на изискванията за хабилитационен монографичен труд, с което изпълнява изискванията на закона.

Що се отнася до приносите в представената монография, то убедено мога да потвърдя, че посоченото от д-р Николова напълно съответства на приносността на този труд както на национално, така и на международно ниво. За първи път в българската японистика се предлага детайлно представяне на развитието на японската литература от 1868 до 1945 г., макар ограничен брой публикации по темата да са издавани през годините. Това безспорно ще помогне както за по-доброто разбиране на японската литература в България, така и за подобряване обучението по съвременна японска литература. Освен това д-р Николова за първи път в световната японистика прави паралел между влиянието на А. П. Чехов в България и Япония, което е важна стъпка в сравнителния анализ на литературните влияния и дава възможност за бъдещи изследвания по темата.

Освен казаното дотук важно е да отбележим, че в настоящата монография отражение намира научният принос на д-р Николова за установяване на първите контакти между България и Япония, зарегистрирани в писмата от Зографския манастир в Атон, част от които са споделени в приложение 6 на настоящия труд. В юбилейната за университетската ни японистика година, когато навършваме 30 години от основаването си, особено радостно е да прочетем, че началото на българо-японските отношения на първо място започва с една силна духовна връзка между двата народа, която специалисти като д-р Николова съм сигурна, че ще продължават да поддържат и в бъдеще, като гарантират устойчиво развитие на японистиката като научно направление в България.

Искрено се надявам също, че д-р Николова ще предаде и на студентите отношението си към литературата, което усещаме втъкано между редовете на този сериозен научен труд, а именно – „писменото слово, писмените паметници ни дават онова познание, което ни позволява да видим грешките си, да открием себе си, за да можем да запазим своята духовност и човещина във взаимоотношенията и общуването помежду си“ (стр. 7).

В настоящия конкурс д-р Николова участва и с редица научни публикации: 1 глава от книга, 5 статии в научно списание, 21 статии в сборник, 1 студия в поредица. От тях 13 са в съавторство, което показва отличните умения за екипна научна работа на кандидата;

10 от публикациите са в сферата на японистиката, 11 в сферата на чуждоезиковото обучение и методиката на преподаване, 5 в сферата на драматургията и книгоразпространението, 5 са в областта на културологията и опазването на културното наследство. Публикационната дейност на кандидата демонстрира широк диапазон в областта на филологическата наука и предопределя сериозния потенциал за академично израстване на д-р Николова както до този момент, така и занапред.

Внимание заслужават приносите ѝ по отношение на рецепцията на японска литература в България, както и по методика на преподаването, особено що се касае до връзката между език и култура и нейното отражение в методиката на ЧЕО. Приносите по отношение на изследването на мотивацията на студентите и иновативните практики на преподаване на език и култура са важна част от развитието на ЧЕО в България.

III. Цитиране

Гл. ас. д-р Николова представя общо 13 цитата в изпълнение на МНИ, като почти всички са на чуждестранни учени в хуманитаристиката, което недвусмислено показва международното присъствие на научните резултати на д-р Николова.

IV. Проектна дейност

Радостно е, че в настоящия конкурс, макар да не го изисква процедурата, д-р Николова участва с толкова много научни проекти – на част от които е ръководител, а на част – член на научен колектив. Без съмнение, д-р Николова притежава завиден размах по отношение на подготовката и осъществяването на научни проекти и нейният принос в това отношение за развитието на университетската ни японистика заслужава висока оценка. Особено ценни за развитието на специалността са проектите от последните няколко години, в които д-р Николова намира пътища за активно увличане на студентите в академичната работа. Това съдейства както за тяхната мотивация, така и за подобряване качеството на научния и преподавателски капацитет на катедрата. От личен опит знам, че д-р Николова притежава чудесен организационен талант, което ѝ помага успешно да конструира и осъществява проекти с различен мащаб.

V. Учебна дейност и показатели по чл. 112, ал. 2

Гл. ас. д-р Николова има два самостоятелно разработени задължителни курса в БП Японистика, които пряко отговарят на обявения конкурс за „доцент“ по 2.1 Филология (Японска литература) – това са курсовете по Нова японска литература и по Най-нова японска литература, които д-р Николова води успешно вече няколко години. Освен тях, д-р Николова е разработила факултативен курс Японски език: надграждащи техники – йероглифика, отговорник е и за организацията на учебния процес по практически японски език в първи курс, БП Японистика. В МП Японски език и култура, д-р Николова участва в 4 задължителни курса, разработени от екип преподаватели на катедрата, два от които са изцяло в темата на настоящия конкурс и два са в по-широката област на японистиката.

Като преподавател д-р Николова е принципна, справедлива и иновативна. Поставянето на студентите в центъра на процеса на обучение по литература е важен съвременен подход за постигане на максимален ефект в обучението. Целенасочените усилия за подготовка на курсовете по литература се характеризират с увеличаване на студентите в реален допир с литературата, както и развитие на комуникативните им умения в писмената и устна реч.

Д-р Николова работи в тясно сътрудничество със студентите като поставя развитието на техния творчески потенциал и критическото им мислене като основен приоритет. Нейни инициативи като творчески и артистични задачи, кръгли маси за дискусии между преподаватели и студенти, свързване на теорията и практиката, организация на стажове и подкрепа на студентски инициативи са само част от успешните стратегии за развитие на личностния потенциал на всеки един студент. Връзката с МГПУ, Москва, която д-р Николова установи и поддържа успешно вече няколко години отвори много нови възможности както пред студентите по програма Еразъм+, така и сред преподавателите, за които контактите с московските колеги и съвместните инициативи представляват важна част от академичния живот.

Познавам гл. ас. д-р Вяра Николова още от студентските ѝ години. Специализациите в България и чужбина, през които е преминала; успешно придобитите квалификации в бакалавърски, магистърски и докторска програми; активното ѝ участие в конференции и

научни проекти у нас и по света; всеотдайността в преподавателската работа, организационният ѝ талант и отличната ѝ екипност винаги са предизвиквали у мен чувства на уважение и гордост от потенциала на българската японистика.

Д-р Николова е прекрасен колега, уважаван преподавател, творческа и вдъхновена личност, която изпълнява своите професионални задължения по най-високи стандарти. Радостно е, че българската японистика разполага с кадри, които имат визия за развитието ѝ, енергия за осъществяване на множество проекти и промени, и смелост да устояват на всички предизвикателства в сферата на образованието, пред които всички ние сме изправени през XXI век. Пожелавам на кандидата и занапред да продължава да следва този път и да работи самоотвержено за развитието на българската японистика и нейния национален и международен авторитет.

С оглед на всичко изложено дотук убедено препоръчвам на научното жури по настоящия конкурс и на Научния съвет към ФКНФ на СУ „Св. Кл. Охридски“ да подкрепи гл. ас. д-р Вира Василева Николова за заемане на академична длъжност „доцент“ по 2.1. Филология (Японска литература) с оглед на изпълнението на всички изисквания според действащото българско законодателство и правилниците на учебното заведение, за чиито нужди е обявен конкурсът.

01.09.2020

Гр. София

Доц. д-р Гергана Руменова Петкова